

Тущенко Анжела Дмитрівна,
курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Єфімов Микола Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ХУЛІГАНСТВА, ВЧИНЕНОГО ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ, ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ЧИ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

Дане питання не достатньо повно досліджене, тому є актуальним.

Відповідно до ч. 1 ст. 237 КПК України «з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів» [1].

Огляд місця події при розслідуванні хуліганства, як і в інших кримінальних правопорушеннях, є однією із слідчих (розшукових) дій на початковому етапі.

Слідчий огляд, як зазначають різні науковці – «це слідча дія, яка полягає у безпосередньому сприйнятті об'єкта з метою виявлення слідів та інших речових доказів, з'ясування обставин події, а також обставин, що мають значення у справі» [2, с.217].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень, розпочатих за ч. 4 ст. 296 КК України, дав змогу встановити, що на початковому етапі розслідування хуліганства, вчиненого з застосуванням вогнепальної, холодної зброї чи спеціальних засобів огляд місця події становить 61%. З цього можна зробити висновок, що така слідча (розшукова) дія проводиться поверхнево.

Водночас, на думку працівників правоохоронних органів, огляд місця події не є важливою слідчою (розшуковою) дією при розслідуванні хуліганства, вчиненого з використанням вогнепальної або холодної зброї. Адже лише 23% з них визначили його як найбільш ефективну слідчу (розшукову) дію в досліджуваних кримінальних провадженнях. Але саме при проведенні даної слідчої (розшукової) дії слідчий безпосередньо сприймає об'єкти з метою виявлення слідів кримінального правопорушення. Крім того він з'ясовує обставини події, що мають

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

значення в окремому провадженні.

При розслідуванні хуліганства, вчиненого з використанням вогнепальної або холодної зброї, важливо визначити об'єкти огляду. Адже перед слідчим постає завдання встановити, які предмети, речі, сліди належать до даного злочину і можуть мати доказове значення. Із визначенням цих об'єктів, впливають такі завдання даної слідчої (розшукової) дії, як огляд місця події:

- встановлення часу вчинення передбачуваного злочину, часу, протягом якого злочинець перебував на місці події;
- визначення місця вчинення злочину;
- встановлення потерпілого, даних, що характеризують його особу;
- встановлення осіб, які вчинили хуліганство;
- визначення мотивів і цілей злочину;
- встановлення способу і знарядь вчинення хуліганства;
- встановлення предметів, що зникли (які віднесли злочинці);
- виявлення шляху підходу й відходу злочинців з місця події;
- виявлення шляхів підходу потерпілого;
- встановлення можливих слідів, що могли залишитися на злочинцях.

Підготовчий етап огляду місця події при розслідуванні хуліганства повинен включати в себе таке:

- одержання інформації про подію;
- допомога потерпілим та охорона місця події;
- підготовка необхідних технічних засобів як для забезпечення виїзду на місце пригоди, так і для безпосереднього проведення огляду;
- забезпечення участі необхідних учасників у проведенні цієї слідчої (розшукової) дії.

Вже прибувши на місце події, слідчий повинен:

- переконатися, що заходів з охорони місця події, надання допомоги потерпілим, ліквідації наслідків вжито, та скласти план огляду;
- перевірити зміни, які відбулися на місці події до його прибуття;
- визначитися з колом учасників огляду і провести інструктивну нараду;
- встановити особу потерпілого (свідків) і за необхідності опитати їх, дати завдання оперативним працівникам щодо встановлення зазначених осіб;
- отримати оперативну інформацію для висунення слідчих та розшукових версій;
- видалити з місця події сторонніх осіб, які не пов'язані з проведенням огляду;
- забезпечити збереження речових доказів та охорону обстановки місця події;

- організувати переслідування і затримання злочинців по «гарячих» слідах;
- оповістити територіальні органи про характер злочину та прикмети злочинців;
- організувати спостереження у місцях можливої появи хуліганів;
- використовувати (за необхідності) засоби масової інформації [3].

Також важливим аспектом огляду місця події при розслідуванні хуліганства, вчиненого з використанням вогнепальної або холодної зброї, є визначення його тактики. Наприклад, існують такі методи огляду залежно від способу пересування:

- ексцентричний спосіб – рух по спіралі від центра до периферії;
- концентричний – рух від периферії до центра;
- фронтальний – дослідження об'єктів, розташованих на одній лінії;
- секторний – вивчення території по секторах;
- вузловий – об'єкт поділяється на ділянки, вузли, квадрати.

На мою думку, огляд місця вчинення хуліганських дій необхідно проводити від периферії до центру, адже це сприяє одержанню важливих доказів, сліди пересування хуліганів та інше.

При вчиненні хуліганства із застосуванням фізичної сили і знарядь рекомендується уважно дослідити територію для знаходження слідів боротьби (плям крові, волосся, знарядь і т.п.), оскільки потерпілі від хуліганства нерідко вчиняють опір. Знаряддям хуліганських дій можуть бути палка, камінь і т.п.

Щодо заключного етапу проведення огляду, а саме складання протоколу огляду місця події, то важливо зазначити які об'єкти вилучено, можливо це знаряддя вчинення даного злочину. На місці події в цих випадках нерідко залишаються сліди-предмети (палка, камінь), а також сліди-речовини (кров, запах і т.п.) [4]. Особливу увагу займає вогнепальна, холодна зброя чи інший предмет, спеціально пристосований або заздалегідь заготовлений для нанесення тілесних ушкоджень (п.9,10,11 Постанови Пленуму Верховного Суду «Про судову практику у справах про хуліганство» №10») [5], адже це в подальшому також впливає на кваліфікацію суспільно небезпечних дій.

Отже, огляд місця події є важливою слідчою (розшуковою) дією під час розслідування хуліганства, вчиненого з використанням вогнепальної або холодної зброї. Своєчасність та ретельність його проведення, повна фіксація матеріальних слідів на місці події забезпечує подальший етап розслідування великою кількістю доказової інформації та є запорукою успішного розкриття злочину та викриття хуліганів.

Основними особливостями тактики огляду місця події при вчиненні хуліганства є певний перелік сукупності ознак, які визначають:

- 1) спосіб приготування, скоєння та приховування злочину;
- 2) місце, час, обстановку, знаряддя та засоби вчинення злочину;
- 3) предмет посягання;

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

- 4) особу потерпілого;
- 5) особу злочинця;
- 6) слідову картину злочину.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. – К., 2001.
3. Криминалистика: учеб. для вузов / под ред. Р.С. Белкина. Москва: Норма- Инфра М, 2001. 998 с.
4. Тактика проведення огляду місця події під час розслідування хуліганства: Рябикін В.М. // Юридичні і політичні науки. Держава і право. Випуск 50 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34899/89-Ryabykin.pdf?sequence=1>
5. Постанова Пленуму Верховного Суду «Про судову практику у справах про хуліганство» №10 від 22.12.2006 [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/va010700-06>

Фрунза Наталія Олегівна,
курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Єфімов Микола Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ ПЕРВИННОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНОГО ВБИВСТВА МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ

У продовж тривалого часу існування криміналістика накопичила чималі знання з методики розслідування злочинів у сфері умисних вбивств, зокрема у сфері умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини. У науковій літературі спірним є питання співвідношення криміналістичної характеристики злочинів та предмета доказування. Дехто з учених висловлює думку про те, що криміналістична характеристика злочинів